

Wergeland om Hågenstad – eit gemyttleg portrett

av Ivar Teigum

Hågenstad på stortinget

- Leveår 1775-1865
- 12 samlinger 1814-1842
- Veteran på bondestortinget i 1833

Wergeland 1808-45

- Til Vågå i 1832
- *Samlede skrifter, trykt og utrykt utgit av Herman Jæger og Didrik Arup Seip: IV Avhandlinger, opplysningsskrifter. 3dje bind: 1839-1842.*

Det klassiske wergelandsitatet

Se der sidder i Gudbrandsdalen
en gammel Gubbe grå
Når han reiser sig i Salen
hører alle Fylker på

Hågenstad som monument

- «Ikke minst bevegende var det at se ham i kirken, se ham vikle sin svarte sølvbelagte salmebok ut og sette seg hen i en stol, høre hans røst vibrerende mellom menighetens – da så jeg at mannen var dyp som en brønn»
(Ustvedt 1994:204)

Kjensler på godt og vondt

- «Haagenstad er ellers saa lidet som nogen Dødelig udsat for at lade sig henrive af Følelsen. Det er paa engang en Feil (for Stortingsmanden) og en Dyd (for Mennesket), som han mangler» (s. 357).

Portrett av Hågenstad

Maleri av Mathias
Stoltenberg, Norsk
portrettarkiv

Det kongelege slott

- «Sætte Tæring for Næring, er hans tørre Statsøkonomi, hans uforanderlige Grundsætning. Om hans Følelse for Nationslæren tør man ikke tvivle, men ogsaa dens Krav underordner han denne sin grundsætning, og jeg betvivler højligen, at man, **ved at overfamle paa det nøjagtigste og med frænologens blik hans veludviklede, nøgne, skinnende hoved** (mi understreking), vilde opdage et eneste organ, som kunde give Haab om, at han nogensinde skulde lade sig henrive af en Sands for det Skjønne til at indrømme dette noget Krav paa Understøttelse av det Offentlige eller Ret til at tælles imellem Statens Behov» (s. 345-48).

Grunnlova

- Han var «en Sjel, hvis betænkte, lidenskabsløse Virken foregaar som Klippens langsomme Anskyden af sine Krystallisationer. [. . .] Der stemmer han Ryg og Hærde imod. Da er det ingen iagttagende belivende Geist i Stenen. Den ligger der som om der for den verken havde været en Fortid eller var en Nutid eller Fremtid. Mod denne vender den uforandret sin trodsige Pande.» (s. 359)

Bondestortinget 1833

- «Hans Besparelssystem var forøvrigt kjendt og vedtaget før han drog hjemmefra. Om ham grupperede sig disse Budgettets Guillotinister; og embedsmændsenkerne og de øvrige Knæfaldende for Nationens Ædelmodighed saae en terroristisk Alder imøde.» (s. 349)

Konventikkelplakaten 1842

- Der «hersker [. . .] en Kulde og Klarhed i hans Hoved som i den blaa Luft over Lombseggen eller Jetta, disse to Dalens Ydderpunkter, der maale hinandens Højde, [. . .] stirrende over paa hinanden, afbildende i sine kolossale Masser disse to Jevningers Tro paa sig selv.» (s. 359).

Om å auke setelmengda, 1842

- «Han maa være bleven overtødet om det almindelige Behov af de øvrige vigtige Finantsbeslutninger, der fattedes i sistledne Junimaaned, og som modtoges af Folket som Midsommerregnen af den tørstige hedebrustne Jordbund; thi for andet end sin egen Overbeviisning viger Haagenstad ikke. Og da er det som en Steen flytter paa sig. Det som hundrede Arme anstrængede sig forgjæves for med den, synes at være skeet i een Nat. Men mange Aarrækker have i stillhed arbeidet derpaa» (s. 360).